

Novi Zakon o platnom prometu (NN 66/18) (dalje: Zakon) uvodi nove platne usluge kao i pružatelje platnih usluga.

Nove platne usluge koje uvodi Zakon su **usluga iniciranja plaćanja i usluga informiranja o računu**, a novi pružatelji platnih usluga su:

- pružatelj usluge iniciranja plaćanja (engl. *Payment Initiation Service Provider*, PISP)
- pružatelj usluge informiranja o računu (engl. *Account Information Service Provider*, AISP)

Navedeni pružatelji platnih usluga se u odnosu na Banku i Korisnika platnih usluga, pojavljuju u funkciji tzv. treće strane i čije se usluge zasnivaju na pristupu računima za plaćanje koje vode banke i koji su dostupni online.

Uvođenjem novih pružatelja platnih usluga potiče se konkurentnost na tržištu platnih usluga te se omogućuje daljnji razvoj inovativnoga mobilnog i internetskoga platnog prometa.

Osim novih pružatelja, pružatelji novih platnih usluga mogu biti i postojeći pružatelji platnih usluga (kreditne institucije – banke, institucije za elektronički novac ili institucije za platni promet). Kreditne institucije ne trebaju posebno odobrenje za pružanje novih platnih usluga, dok postojeće institucije za elektronički novac i institucije za platni promet koje namjeravaju pružati nove platne usluge moraju za to prethodno dobiti odobrenje nadležnog tijela.

Što se tiče novih pružatelja platnih usluga, u slučaju namjere pružanja samo usluge iniciranja plaćanja potencijalni pružatelj te usluge treba dobiti odobrenje za pružanje platnih usluga u svojstvu institucije za platni promet od Hrvatske narodne banke.

U slučaju namjere pružanja samo usluge informiranja o računu potencijalni pružatelj te usluge treba dobiti rješenje o upisu u registar kod Hrvatske narodne banke kao registrirani pružatelj usluge informiranja o računu

Pružatelji usluge iniciranja plaćanja i pružatelji usluge informiranja o računu osnovani na području EU-a mogu u Republici Hrvatskoj početi pružati svoje usluge nakon što je proveden postupak tzv. *passportinga* (notifikacije o prekograničnom pružanju platnih usluga), odnosno nakon što je nadležno tijelo države članice EU-a u kojoj je pružatelj platne usluge osnovan obavijestilo Hrvatsku narodnu banku o namjeri pružanja tih usluga na teritoriju Republike Hrvatske.

Sukladno odredbama Zakona propisana je obveza pružatelja platnih usluga koji vodi račun (banka) da pružateljima usluge iniciranja plaćanja odnosno pružateljima usluge informiranja o računu, uz izričitu suglasnost Korisnika platne usluge, omogući pristup računima koje banka vodi. Obveza banaka odnosi se samo na račune za plaćanje Korisnika platne usluge koji su dostupni *online*, odnosno koji se koriste internetskim ili mobilnim bankarstvom, i to samo ako je Korisnik platnih usluga dao izričitu suglasnost za takve usluge.

USLUGA INICIRANJA PLAĆANJA (PIS)

Usluga iniciranja plaćanja (engl. *Payment Initiation Service*, PIS) je usluga koja Korisniku platne usluge omogućuje da preko interneta ili mobilnih aplikacija iniciraju platne transakcije na teret svog računa za plaćanje u Banci preko pružatelja usluge iniciranja plaćanja (engl. *Payment Initiation Service Provider*, PISP).

Pružatelji usluge iniciranja plaćanja omogućit će korisnicima platnih usluga nove kanale zadavanja plaćanja primjenjujući inovativne tehnologije te će tako isti imati veću mogućnost izbora među različitim vrstama platnih usluga i pružatelja platnih usluga. Pružatelji usluge iniciranja plaćanja pomažu korisnicima platnih usluga pri iniciranju kreditnih transfera s računa za plaćanje Korisnika platne usluge koji se vodi u banci i bez odgode informiraju trgovca o iniciranom plaćanju te na taj način osiguravaju preduvjete za trenutnu isporuku robe ili usluga. Na taj će način kupnja na internetu ili preko raznih rješenja na mobilnim aplikacijama biti omogućena i korisnicima koji nemaju platne kartice ili se njima ne žele koristiti.

Korisnici platnih usluga moraju voditi računa o tome da svoje personalizirane sigurnosne vjerodajnice (npr. loznika, PIN), koje im je Banka izdala za zadavanje platnih transakcija preko internetskog/mobilnog bankarstva, čuvaju i ne otkrivaju osobama koje nisu ovlašteni pružatelji platnih usluga

PISP je bilo koji pružatelj platnih usluga koji pruža uslugu iniciranja plaćanja. PISP može biti i kreditna institucija, institucija za platni promet ili institucija za elektronički novac.

Korisnik platnih usluga koji se želi koristiti uslugom iniciranja plaćanja mora imati mogućnost zadavanja platne transakcije online, odnosno imati s Bankom ugovorenu neku od online usluga (e-Kaba ili mBank servis).

Korisnici usluge iniciranja plaćanja mogu biti **pravne i fizičke osobe**.

Za potrebe iniciranja plaćanja preko pružatelja usluge iniciranja plaćanja (PISP) Korisnik platne usluge daje PISP-u podatke koji su potrebni za pružanje usluge iniciranja plaćanja koji mogu uključivati i personalizirane sigurnosne vjerodajnice (npr. lozinka, PIN).

Pružatelj usluge iniciranja plaćanja (PISP) smije inicirati platnu transakciju na teret računa za plaćanje **samo uz izričitu suglasnost Korisnika platne usluge**.

Banka koja vodi račun dužna je PISP-u dati informacije o iniciranju plaćanja, koje PISP prosljeđuje Korisniku platne usluge i primatelju plaćanja (trgovcu). Uslugom iniciranja plaćanja primatelju plaćanja pruža se sigurnost da je plaćanje uspješno inicirano, kao i da će biti izvršeno, kako bi se na taj način osigurali preduvjete za isporuku kupljene robe ili usluge bez nepotrebne odgode.

Primjer usluge iniciranja plaćanja (PIS)

Kupac (Korisnik platne usluge ili platitelj) kupuje robu ili uslugu preko interneta i kao kanal plaćanja (umjesto npr. kartičnog plaćanja) bira pružatelja usluge iniciranja plaćanja (PISP). PISP na osnovi suglasnosti platitelja inicira plaćanje za obavljenу kupnju s platiteljeva računa u banci. PISP dostavlja web-trgovcu potvrdu da je plaćanje inicirano i na taj su način osigurani preduvjete za trenutnu isporuku kupljene robe ili usluge.

Tijek iniciranja platne transakcije putem PISP-a:

1. Na internetskoj stranici trgovca platitelj kao kanal plaćanja za kupljenu robu ili uslugu odabire PISP i daje mu svoju suglasnost za iniciranje plaćanja.
2. PISP prenosi banci platitelja nalog za plaćanje s podacima potrebnima za iniciranje plaćanja (podaci o platitelju, naziv trgovine – primatelja plaćanja, broj računa primatelja plaćanja, iznos kupnje) i suglasnost platitelja.
3. Banka u skladu s primljenim nalogom zadaje platnu transakciju na teret računa platitelja u korist računa web-trgovca.
4. Banka informira PISP o uspješnom iniciranju platne transakcije.
5. Platitelj prima od PISP-a informacije o iniciranju platne transakcije.
6. Web-trgovac prima od PISP-a potvrdu da je nalog za plaćanje uspješno iniciran.
7. Web-trgovac može odmah započeti s isporukom narudžbe platitelju.

U slučaju neautorizirane, neizvršene ili neuredno izvršene platne transakcije koja je inicirana preko pružatelja usluge iniciranja plaćanja korisnik platnih usluga treba se obratiti banci u kojoj ima račun za plaćanje s kojega je inicirana platna transakcija. Banka je u tom slučaju, u skladu sa zakonskim odredbama, dužna vratiti platitelju iznos neautorizirane, neizvršene odnosno neuredno izvršene platne transakcije te dovesti platiteljev račun u stanje koje bi odgovaralo stanju tog računa da platna transakcija nije bila izvršena.

USLUGA INFORMIRANJA O RAČUNU (AIS)

Usluga informiranja o računu (engl. *Account Information Service*, AIS) jest usluga koja Korisniku platne usluge omogućuje da, preko interneta ili mobilne aplikacije, na jednom mjestu dobije informacije sa svojih računa za plaćanje koji su dostupni *online* i koji su otvoreni kod jedne ili više banaka. Usluga informiranja o računu pokriva cijeli spektar usluga koje se zasnivaju na informacijama o platnim transakcijama korisnika, stanjima na računu, navikama plaćanja i slično. Spomenuta usluga omogućit će Korisniku platne usluge kvalitetniju analizu informacija povezanih s njegovim računom ili npr. agregiranje podataka s više računa kod jedne banke ili više banaka.

AISP je pružatelj platne usluge koji pruža uslugu informiranja o računu. AISP može biti novi pružatelj platnih usluga, ali i već postojeća kreditna institucija, institucija za platni promet ili institucija za elektronički novac.

Pružatelji usluge informiranja o računu (AISP) omogućit će korisnicima platnih usluga nove kanale informiranja o računu za plaćanje i olakšan pristup informacijama s računa za plaćanje.

Korisnici ove platne usluge, a osobito oni korisnici koji imaju više računa za plaćanje otvorenih kod više banaka, imat će uvid u svoju cjelokupnu financijsku situaciju vezanu uz račune za plaćanje na jednom mjestu, što će im omogućiti bolje upravljanje osobnim financijama. Ujedno, pružatelji usluge informiranja o računu često korisnicima usluga omogućuju i dodatne usluge (upravljanje financijama, savjetovanje o potrošnji, upućivanje na moguće uštede i slično). Korisnicima ove usluge bit će također omogućeno brzo i jednostavno dobivanje jednokratnih bonitetnih izvješća.

Korisnik platne usluge koji se želi koristiti uslugom informiranja o računu mora imati mogućnost pristupa svom računu za plaćanje *online*, odnosno imati s bankom ugovorenu neku od *online* usluga (e-Kaba ili mBank sevis).

Korisnici usluge informiranja o računu mogu biti **pravne i fizičke osobe**.

Za potrebe dobivanja informacija o računu preko pružatelja usluge informiranja o računu (AISP) Korisnik platne usluge daje AISP-u podatke koji su potrebni za pružanje usluge informiranja o računu, koji mogu uključivati i personalizirane sigurnosne vjerodajnice (npr. lozinka, PIN).

Korisnici platnih usluga moraju voditi računa o tome da svoje personalizirane sigurnosne vjerodajnice (npr. lozinka, PIN), koje im je banka izdala za pristup računu preko internetskog odnosno mobilnog bankarstva, čuvaju i ne otkrivaju osobama koje nisu ovlašteni pružatelji platnih usluga.

Za potrebe praćenja svojih navika potrošnje te planiranja izdataka i štednje, korisnik platnih usluga traži od pružatelja usluge informiranja o računu (engl. *Account Information Service Provider*, AISP) redovito dostavljanje agregiranih informacija sa svih svojih računa za plaćanje otvorenih kod više različitih banaka, uključujući informacije o platnim transakcijama povezanim s tim računima.

Tijek dobivanja informacija putem AISP-a:

1. Korisnik platne usluge daje AISP-u suglasnost za pristup informacijama s njegovih računa za plaćanje i podatke potrebne za pristup internetskom bankarstvu.
2. AISP prosljeđuje banci enkriptirane podatke potrebne za pristup internetskom bankarstvu i nakon uspješne provjere podataka banka omogućuje AISP-u pristup računima za plaćanje.
3. AISP preuzima tražene informacije s računa za plaćanje i dostavlja ih korisniku platnih usluga u skladu s njegovim zahtjevom.

Pružatelj usluge informiranja o računu (AISP) smije pristupati računima Korisnika platne usluga **samo uz izričitu suglasnost Korisnika platne usluge.**

Ako Korisnik platne usluge ima više računa za plaćanje otvorenih kod jedne banke ili više banaka, pružatelj usluge informiranja o računu smije pristupiti samo onim računima za plaćanje koje je izričito odredio Korisnik platne usluge i samo onim informacijama s računa koje je Korisnik platne usluge od njega izričito zatražio.

Tako prikupljene podatke pružatelj usluge informiranja o računu smije upotrebljavati i pohranjivati isključivo u svrhu obavljanja usluge informiranja o računu, i to u skladu s pravilima o zaštiti podataka.

Korisnik platne usluge je u obvezi :

- čuvati dodijeljena sredstva za autentifikaciju i autorizaciju u cilju sprječavanja oštećenja, gubitka, krađe ili zloporabe,
- čuvati vlastite uređaje koje koristi za pristup pojedinim elektroničkim servisima kao što su računalo ili mobiteli telefon tako da spriječe njihov gubitak, krađu ili zloporabu,
- poduzeti sve razumne mjere zaštite tajnosti dodijeljenih personaliziranih sigurnosnih vjerodajnica i odabranog PIN-a. Neće se smatrati da je Korisnik platne usluge poduzeo potrebne razumne mjere zaštite tajnosti odabranog PIN-a ako za PIN odabere kombinaciju brojeva, slova ili znakova koja se može lako utvrditi, kao što su na primjer naziv, odnosno ime Korisnika platne usluge ili članova njihovih obitelji, datum rođenja Korisnika platne usluge ili neprekinuti niz uzastopnih brojeva, ako je odabrani PIN istovjetan inicijalnom PIN-u, ili ako u razumnim rokovima ne bi mijenjali ranije odabrani PIN,
- voditi računa o internetskim stranicama koje posjećuju uređajima kojima pristupaju elektroničkim servisima, jer pristup nekim stranicama uključuje povećani rizik zaraze računala, odnosno mobilnog telefona malicioznim programima